

FORCES DE L'ORDRE I CAPELLANS

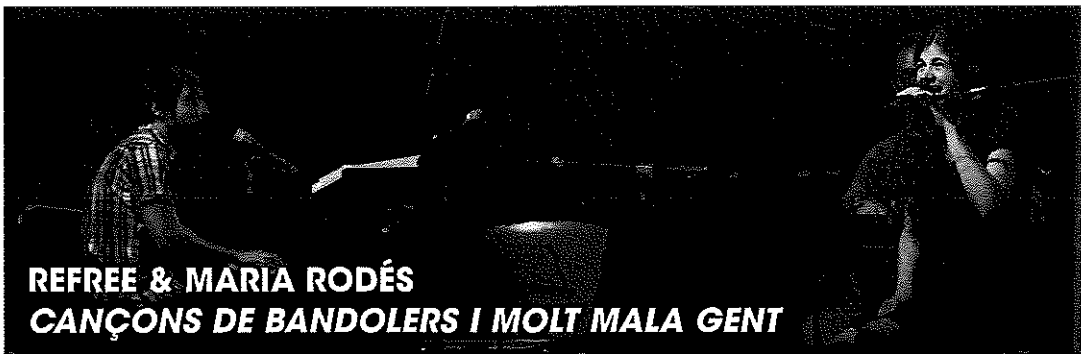
El 1660 es van instaurar a Valls els mossos d'esquadra, reorganitzats a partir del 1714 per combatre els bandolers, com els carrasclets. El 1739 es van crear els parrots, amb seu a Vic, a partir de colles de contrabandistes que lluitaven contra bandolers. I no oblidem els sometents. Tots plegats volten pels camps a la recerca de bandolers i també tenen cançons.

Però les que sobreviuen són les dedicades als fora de la llei, que fan palès el record que en conserva el poble, que va prendre bona cura de mantenir-les per recordar les seves malifetes, emotives i criminals, utilitzades com a rondalles en uns temps de mínims mitjans de comunicació, com un element educador de la gent. Majoritàriament, les lletres dels romanços estan mancades de valor literari, i van acompanyades de tonades insípides, però arriben al cor del poble, que les transmet de pares a fills. Alguns dels temes mostren que van ser dictats per encàrrec i van ser editats en fulls: l'anomenada literatura de canya i cordill.

Hi ha cançons sense protagonistes coneguts, com "L'hostal de la Peira", en què una noia aborta l'atràcament a l'establiment on servia, i altres que parlen de la mort de capellans que són atracats, com "La mort del Pare Jord" -interpretada per Els d'en Samarra- o "L'assassinat del rector de Sant Pere de Bianya", popularitzada per Primera Nota i El Pont d'Arcalís.

Són saltadors de camins,
per robar a la gent que passa;
ja veuen venir dos cotxes
plens de cavallers i dames.

A més, una de les composicions més populars i més versionades arreu dels Països Catalans és "La presó de Nàpols" (o de Lleida, o d'Ibi, o "Els presos"). L'ha cantada tanta gent que la llista és inabastable: La primera adaptació contemporània va ser la dels eivissencs Uc, mentre que Oriol Tramvia va traslladar l'acció a la presó Model de Barcelona. L'absolutista Ferran VII va regnar el 1814, però el 1820 va tenir lloc el pronunciament liberal de Riego. Per enèsima vegada, Catalunya es va trencar i van sorgir de nou partides sobretot absolutistes. Van abundar els capellans trabucaires, com el Pare Punyal. Entre tots es van aplegar uns 20.000 homes. El 1823, amb l'arribada dels francesos Cent Mil Fills de Sant Lluís, Ferran va recuperar el poder. Però en morir va proclamar hereva Isabel II, en contra del seu germà Carles. Va tornar a esclatar una guerra durant ben bé tot el segle. Els antics nyerros es van convertir en isabelins, i els cadells, en carlins. Les noves partides ja no eren tan pintoresques, sinó batallons ben uniformats, tot i que els comandaments podien ser tant o més sanguinaris, com el tortosí Ramon Cabrera "Lo Tigre del Maestrat". Era tan cruel que li van matar la mare.

REFREE & MARIA RODÉS CANÇONS DE BANDOLERS I MOLT MALA GENT

Ideat per Albert Puig i perpetrat per Raül Fernández 'Refree', amb la col·laboració de la cantant Maria Rodés, *Cançons de bandolers i molt mala gent* és una proposta diferent. Es va estrenar al FIMPT de Vilanova i la Geltrú i també es podrà veure a la Fira Mediterrània de Manresa.

SONS: Com sorgeix el projecte?

REFREE: Feia temps que em rondava pel cap, i quan em van fer la proposta de fer el concert al FIMPT vaig pensar que era un escenari ideal per treballar el repertori.

Com has fet la tria de cançons? La veritat és que tot i tenir clar que volia fer un projecte sobre cançons de bandolers, no en coneixia gaires, així que he passat bastant de temps fent la selecció. Bàsicament, si la història de la cançó em semblava

interessant, la seleccionava. La següent tria era per la melodia i per les possibilitats en els arranjaments.

Com has treballat musicalment els temes? Què hi ha de tradicional i què has aportat de nou? El que hi ha quedat de tradicional, a part de la lletra, és la melodia, que en alguns casos ha variat una mica. La resta, harmonies, estructures i instrumentació, són poc tradicionals, molt més contemporànies. En directe hi ha una gran part escrita, però també una part important de llibertat instrumental, passatges basats en la improvisació.

Quin valor tindrà ara aquest repertori de bandolers? El repertori tradicional sempre té valor. Forma part de la història, d'un moment concret, d'una societat concreta i d'uns músics